

Mark- och miljödomstolen

Miljö- och energidepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Endast per e-post

Remissyttrande över SOU 2018:34 "Vägar till hållbara vattentjänster"

(Dnr M2018/01630/Nm)

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, är, utifrån de intressen som domstolen har att bevaka, i huvudsak positiv till förslagen och tillstyrker därför de föreslagna författningsändringarna med de reservationer och synpunkter som framgår i det följande.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen har inga synpunkter på den ändringen som föreslås i 6 § vattentjänstlagen. Vad gäller kravet i 6 a § vattentjänstlagen, att kommunerna ska se till att det finns en av kommunfullmäktige fastställd va-plan, anser mark- och miljödomstolen att regleringen kring en sådan skyldighet systematiskt passar bättre i plan- och bygglagstiftningen. Detta dels eftersom va-planen enligt domstolens uppfattning är ett styrdokument som inte ger kommunen några skyldigheter eller fastighetsägaren några rättigheter, dels eftersom frågan om va-försörjning är nära sammankopplad med samhällsplaneringen.

Utredningen har föreslagit att frågan om i vilken utsträckning särtaxa för anslutning till vattentjänster kan användas ska utredas i ett särskilt sammanhang, vilket mark- miljödomstolen instämmer i.

Mark- och miljödomstolen välkomnar utredningens förslag att begreppet avloppsanordning ändras till avloppsanläggning i syfte att begrepps användningen ska bli konsekvent i miljöbalken och tillhörande förordningar. Följdändringar bör, utöver vad utredningen har föreslagit, göras i förordningen (2012:259) om miljöstraffsavgifter där begreppet avloppsanordning används. Domstolen välkomnar även att en definition av begreppet antas, och har ingen erinran mot den definition som utredningen har föreslagit. Definitionen bör dock för tydlighetens skull införas i lagtext, förslagsvis i miljöbalken.

Det bör enligt mark- och miljödomstolen klargöras att avloppsdeklaration ska ges in för *en avloppsanläggning* och inte för varje tillståndsgiven del av hushållets enhetliga va-lösning.

Mark- och miljödomstolen har i övrigt inga synpunkter på utredningens förslag om att införa en avloppsdeklaration och att en sanktion i form av en miljöstraffsavgift kopplas till skyldigheten att lämna in avloppsdeklarationen. Eftersom miljöstraffsavgiften i någon utsträckning kommer att överklagas innebär förslaget att mark- och miljödomstolarna kommer att få fler mål om miljöstraffs-

ionsavgifter att hantera. Domstolen delar utredningens bedömning, baserad på de antaganden som utredningen gör på s. 332, att dessa kommer att kunna hanteras inom ramen för den befintliga verksamheten.

Kravet på plan för allmänna vattentjänster (avsnitt 4.5) och val av lag för va-planering (avsnitt 4.4.6 och 4.5.1)

Utredningen beskriver va-planen som ett verktyg för kommunen att uppfylla sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen. Va-planen ger dock inte i sig själv kommunen några skyldigheter eller fastighetsägare några rättigheter, utan är närmast att betrakta som ett styrdokument. Enligt mark- och miljödomstolen är det systematiskt mer riktigt att införa bestämmelser rörande kommunernas verktyg för planering av va-försörjningen i plan- och bygglagstiftningen. Lämpligen samordnas reglerna om va-plan med bestämmelserna om översiktsplan i plan- och bygglagen, jfr 3 kap. 5 § första stycket p. 4. Va-försörjningen är nära sammankopplad med samhällsplaneringen, varför dessa bör samordnas.

Den föreslagna regleringen om va-plan skiljer sig från övriga bestämmelser i vattentjänstlagen, som i huvudsak reglerar rättigheter och skyldigheter mellan kommunen respektive huvudmannen och fastighetsägare. Detta gäller även bestämmelsen i 17 § vattentjänstlagen om utbyggnadsplan som ger huvudmannen en möjlighet att under vissa förutsättningar, och trots fastighetsägarens rätt att använda en allmän va-anläggning, fördröja en utbyggnad av anläggningen inom ett av kommunen redan beslutat verksamhetsområde.

Som argument mot att införa bestämmelser om kommunens va-planering i plan- och bygglagstiftningen har utredningen på s. 176 bl.a. anfört att vid utformningen av ett sådant system måste hänsyn tas till att länsstyrelsen kan förelägga en kommun att ordna verksamhetsområde och att länsstyrelsen inte tillämpar någon särskild planeringsprocess inför sådana beslut. Härvid noterar mark- och miljödomstolen dock att länsstyrelsens möjlighet att förelägga en kommun inte påverkas av att va-planeringen sker inom ramen för översiktsplaneringen. Länsstyrelsens föreläggande kan överprövas av mark- och miljödomstol efter överklagande av kommunen, och mark- och miljödomstol kan även besluta om inrättande av verksamhetsområde på talan av fastighetsägare. Detta gäller oavsett i vilken lag kravet på va-plan införs. Vid en sådan prövning kan va-planen vara en del av bedömningsunderlaget.

Mark- och miljödomstolen kan inte se hur den långsiktiga planeringen och utbyggnaden skulle utvecklas annorlunda om bestämmelserna om va-planering fördes in i plan- och bygglagstiftningen istället för i vattentjänstlagen (se s. 171). Syftet synes ju vara att tidsperspektivet för va-planen i princip ska överensstämma med kommunens löpande översiktsplanering (s. 177).

Mark- och miljödomstolens synpunkter i detta avseende gäller även med hänsyn till det som utredningen i övrigt har anfört beträffande val av lag för krav på va-plan på s. 171 och 176.

Särtaxa (avsnitt 4.6)

Mark- och miljödomstolen instämmer i utredningens bedömning att frågan om i vilken utsträckning särtaxa för anslutning till vattentjänster kan användas ska utredas i ett särskilt sammanhang.

Avloppsanläggning eller avloppsanordning (avsnitt 4.8.3)

Mark- och miljödomstolen anser att det är positivt att begrepps användningen i miljöbalken och tillhörande förordningar blir enhetlig och har inga synpunkter på att begreppet avloppsanläggning används. Domstolen har inte heller några synpunkter på den av utredningen föreslagna definitionen.

För att begrepps användningen ska bli enhetlig behöver följdändringar göras i samtliga miljöbalken tillhörande förordningar. Utredningen har inte föreslagit några språkliga ändringar i förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter, i vilken begreppet avloppsanordning används. Mark- och miljödomstolen anser att begreppet bör ändras till avloppsanläggning.

Vidare anser mark- och miljödomstolen att den av utredningen föreslagna definitionen av begreppet avloppsanläggning för tydlighetens skull och då begreppet återkommer i flera föreskrifter bör införas i lagtext. Definitionen kan förslagsvis införas i miljöbalken och hänvisning till definitionen från övriga föreskrifter kan ske genom skrivningar i förarbeten.

Det bör enligt mark- och miljödomstolen klargöras att avloppsdeklaration ska ges in för *en avloppsanläggning* även om de olika delarna i en fastighets va-lösning har krävt separata tillstånd, jfr 13 § första stycket jämfört med samma bestämmelse fjärde stycket förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 26 november 2015 i mål nr M 6531-15. En annan ordning skulle innebära att en fastighetsägare kan bli skyldig att ge in flera avloppsdeklarationer, nämligen en för varje tillståndsgiven del av hushållets enhetliga va-lösning.

Införande av en avloppsdeklaration (avsnitt 4.9) och miljöstraffavgift (avsnitt 4.9.7)

Mark- och miljödomstolen har inga synpunkter på att en avloppsdeklaration införs på det sätt som utredningen har föreslagit och att en sanktion i form av en miljöstraffavgift kopplas till skyldigheten att lämna in en avloppsdeklaration. Eftersom miljöstraffavgifterna kommer att kunna överklagas innebär förslaget att mark- och miljödomstolarna kommer att få fler mål om miljöstraffavgifter. Mark- och miljödomstolen anser att utredningens antagande om målökningen på s. 332 är rimlig, och delar utredningens bedömning att en sådan målökning bör kunna hanteras inom ramen för domstolarnas befintliga verksamhet. För det fall målökningen skulle avvika från antagandet kan hanteringen av överklagandena behöva ändras i likhet med vad utredningen har angett.

Se även vad mark- och miljödomstolen anfört i relation till avsnitt 4.8.3 ovan om skyldigheten att ge in avloppsdeklaration för avloppsanläggning.

Detta yttrande har avgetts av Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, i samsammansättningen rådmannen Karin Röckert, tekniska rådet Ulrika Haapaniemi och tingsfiskalen Nathalie Sylvander.